

Komisie Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja

Materiál na rokovania komisií Zastupiteľstva
Bratislavského samosprávneho kraja

PRACOVNÝ NÁVRH

Pozícia

**Bratislavského samosprávneho kraja
k nastaveniu politiky súdržnosti po roku 2020**

Materiál bude prerokovaný v nasledovných komisiách:

Finančná komisia
Komisia životného prostredia, regionálneho rozvoja a územného plánovania
Komisia európskych záležitostí, regionálnej spolupráce a cestovného ruchu

Zodpovední:

Ing. Patrícia Mešťan, MA
riaditeľka
Úradu Bratislavského samosprávneho kraja

Mgr. Barbora Lukáčová
riaditeľka
Odboru stratégie, územného rozvoja a riadenia projektov

Spracovatelia:

Mgr. Martin Hakel, BA
vedúci Inštitútu regionálnej politiky
Bratislavského kraja

Mgr. Dominika Forgáčová, PhD.
referentka Inštitútu regionálnej politiky
Bratislavského kraja

Mgr. Tomáš Teleky
referent Inštitútu regionálnej politiky
Bratislavského kraja

Bratislava
jún 2020

N á v r h   u z n e s e n i a

UZNESENIE č. .... /2020
zo dňa 26. 06. 2020

Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja po prerokovaní materiálu

b e r i e   n a   v e d o m i e

Pozíciu Bratislavského samosprávneho kraja k nastaveniu politiky súdržnosti po roku 2020

Dôvodová správa

Kohézna politika (KP) je najdôležitejšou investičnou politikou EÚ a bola vytvorená s cieľom prispieť prostredníctvom konkrétnych projektov v regiónoch k **posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti**. Väčšina finančných prostriedkov KP je smerovaná do menej rozvinutých regiónov s cieľom **vyrovnať medziregionálne rozdiely**. KP predstavuje približne tretinu rozpočtu EÚ.

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) od roku 2016 aktívne vstupuje do kľúčových diskusií o nastavení KP po roku 2020. **Primárnym cieľom BSK je zabezpečiť pokračovanie financovania z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) pre všetky regióny EÚ, bez ohľadu na ich rozvinutosť.**

Európska komisia (EK) v roku 2018 zverejnila návrh viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021-2027 v celkovej výške 1 279 mld. EUR **s rozpočtom 373 mld. EUR pre KP**. Národná obálka pre Slovensko je navrhnutá vo výške 11 mld. EUR. EK následne zverejnila **návrh kľúčových nariadení, ktorými sa bude KP riadiť po roku 2020** a tým formálne začala vyjednávania na úrovni Európskeho parlamentu (EP) a Rady EÚ.

Návrh EK z mája 2018 navrhuje financovať z KP všetky regióny EÚ bez ohľadu na ich ekonomickú klasifikáciu. To je vzhľadom na predchádzajúce silné tlaky niektorých členských štátov na ukončenie financovania rozvinutejších regiónov z fondov EÚ pre BSK pozitívnou správou. Zvrátenie tejto situácie BSK považuje za prvý významný úspech, ku ktorému prispel svojím aktívnym zapojením sa do viacerých iniciatív regiónov v Bruseli podporujúcich zachovanie KP pre všetky regióny. Jednou z najvýznamnejších je **Kohézna aliancia**, ktorú inicioval Európsky výbor regiónov (EVR) a podporili ju regionálne a miestne asociácie z celej Európy. **Jej hlavnou požiadavkou je zachovanie silnej KP s ambicióznym rozpočtom určenej pre všetky regióny EÚ**, čo vzhľadom na ekonomické výsledky EÚ nebola vôbec samozrejmosť.

Počas rokov 2018 a 2019 prebehlo viacero dôležitých **rokovaní predsedu BSK a poslancov BSK so zástupcami EK v Bruseli a v Bratislave**, na ktorých prezentovali priority BSK pre nové programové obdobie v oblasti **dopravy, životného prostredia, sociálnej inklúzie, výskumu, inovácií a podpory ľudského kapitálu**. Predseda BSK pôsobil počas roka 2019 ako spravodajca EVR a **predložil stanovisko „Metropolitné regióny: výzvy a postavenie v rámci budúcej politiky súdržnosti po roku 2020“**. Stanovisko predsedu BSK poukazuje na špecifické postavenie metropolitných regiónov, ktoré sú z hľadiska KP kategorizované ako viac rozvinuté. Práve preto majú obmedzený prístup k EŠIF, no zároveň musia čeliť mnohým komplikovaným výzvam.

EK paralelne s prebiehajúcou diskusiou o ekonomickej obnove Európy po pandémii COVID-19 predložila v máji 2020 revidovaný návrh VFR, ktorý zahŕňa aj novovytvorený **Fond obnovy EÚ**. Prostriedky z Fondu obnovy budú medzi európske regióny rozdeľované na základe princípu solidarity medzi členskými štátmi. Pričom najviac profitovať majú štáty najviac zasiahnuté pandémiou. **Na základe revidovaného návrhu VFR predloží EK aj revíziu nariadení o spoločnom rámci pre politiku súdržnosti pravdepodobne v júni 2020.**

BSK je členom užšej **pracovnej komisie Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ÚPVII) pre prípravu partnerskej dohody a operačných programov v programovom období 2021-2027**. BSK rámci tejto komisie zastupuje osem samosprávnych krajov na základe mandátu Združenia samosprávnych krajov (SK 8). BSK rovnako pôsobí aj v širšej konzultačnej platforme **„Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+“**.

BSK koordinoval **pozičný dokument SK 8 ku KP po roku 2020**, ktorého požiadavkami sú:

- silná kohézna politika pre všetky regióny EÚ
- zjednodušenie čerpania fondov a posilnenie právnej istoty žiadateľov
- podpora zníženia počtu cieľov, na ktoré bude politika súdržnosti zameraná
- princípy partnerstva a viacúrovňového riadenia ako predpoklad pre efektívnu implementáciu EŠIF
- požiadavka zachovať súčasnú úroveň miery spolufinancovania EÚ vo všetkých kategóriách regiónoch
- nesúhlas s príliš prísnou tematickou koncentráciou, ktorá v prípade SR stanovuje vyčleniť spolu až 75 % alokácie ERDF na ciele politiky 1 a 2
- nesúhlas so stanovením hranice pre DPH ako oprávneného výdavku (5 mil. EUR)
- zachovanie pravidiel programovania N+3
- užšie prepojenie EŠIF s procesom európskeho semestra iba v prípade systematického zapojenia regiónov do tohto procesu
- navýšenie národnej alokácie ERDF pre udržateľný rozvoj miest
- nesúhlas s vyňatím Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) zo všeobecného nariadenia
- zefektívnenie implementácie v rámci miestnych akčných skupín
- nesúhlas s navrhnutým znížením rozpočtu pre európsku územnú spoluprácu (EÚS)
- nesúhlas s navrhovaným znížením podielu cezhraničnej spolupráce na celkovom rozpočte EÚS v prospech iných komponentov
- posilnenie rozhodovacích právomocí samosprávnych krajov v rámci cezhraničných programov
- požiadavka na zjednodušenie administratívnych postupov
- požiadavka na predfinancovanie projektov a zavedenie zálohových platieb pre žiadateľov
- nevyhnutnosť územnej dohody na strategických projektoch, ktoré majú byť podporené
- požiadavka väčšej podpory pre Fond malých projektov
- podpora väčšej flexibility, či už v rámci možného transferu alokácie medzi kategóriami regiónov alebo medzi prioritnými osami v rámci jednotlivých operačných programov

V aktuálnom programovom období BSK vďaka tzv. 3 % flexibilitě transferu alokácie Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (EFRR) medzi kategóriami regiónov úspešne presadil navýšenie alokácie pre BSK z pôvodných 44 mil. EUR na 328 mil. EUR. Návrh nariadení pre nové programové obdobie navrhuje flexibilitu až do 15 %, čo pre územie BSK predstavuje veľkú príležitosť, pričom kľúčové bude vypracovať solídnu argumentáciu pre obhajobu čo najvyššieho transferu pre BSK. Argumentácia bude súčasťou Partnerskej dohody, kľúčového strategického dokumentu pre budúce programové obdobie, na ktorej EK plánuje obnoviť rokovania s vládou SR v priebehu júna 2020.

Nový územný koncept – implementácia v programovom období 2021-2027

BSK už od júna 2019 vedie intenzívne rokovania ohľadom nového mechanizmu podpory regionálnej a miestnej úrovne prostredníctvom implementácie projektov financovaných z fondov EÚ. Tieto rokovania paralelne prebiehajú na 3 úrovniach: na úrovni krajov v rámci SK 8 za účelom zjednotenia pozícií jednotlivých VÚC; rokovania s ÚPVII ako gestorom prípravy nového územného konceptu pri príprave strategických a koncepčných dokumentov na národnej úrovni a rokovania so zástupcami EK s cieľom zabezpečiť súlad s legislatívou EÚ. Cieľom nového nastavenia je zjednodušiť proces čerpania, odbременiť žiadateľov od zbytočnej byrokratickej záťaže a adresnejšie zacieliť podporu na hlavné výzvy v regióne.

SK 8 v júni 2019 prijalo **spoločnú pozíciu** k budúcnosti politiky súdržnosti, ktorá bola komunikovaná smerom k národnej a európskej úrovni. V septembri 2019 bol zo strany Centrálného koordinačného orgánu (CKO) predstavený prvý **návrh nového územného konceptu**, ktorého základné rámce boli odsúhlasené koncom roka 2019. V januári 2020 zástupcovia SK 8, Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS), Únie miest Slovenska (ÚMS) a ÚPVII podpísali **spoločné memorandum**, v ktorom sa zaviazali spolupracovať pri tvorbe a implementácii integrovaných územných stratégií a Rád partnerstva.

Odklon od dopytového systému

Jednou z kľúčových zmien v novom koncepte implementácie, o ktorú sa BSK dlhodobo usiloval, je **odklon od dopytového systému** pri výbere projektov smerom k financovaniu hlavných výziev v regióne definovaných v strategických dokumentoch. BSK dlhodobo kritizuje dopytový systém výberu projektov v oblasti regionálneho rozvoja, ktorý nedokáže efektívne zacieliť zdroje na hlavné výzvy v území a zároveň predstavuje zbytočnú byrokratickú prekážku pre žiadateľov. BSK sa po dlhých rokoch podarilo presvedčiť tak zástupcov EK ako aj CKO, aby sa od tohto systému pri projektoch na regionálnej a miestnej úrovni upustilo. Takto nastavený mechanizmus má za cieľ v čo najväčšej miere znížiť administratívnu záťaž pre žiadateľov, eliminovať náklady žiadateľov na prípravu neúspešných žiadostí, odstrániť chybovosť v procese prípravy a implementácie projektov a urýchliť proces implementácie.

Integrovaná územná stratégia

Nový územný koncept bude vychádzať z aktuálneho územno-správneho usporiadania SR, ktorú tvorí osem samosprávnych krajov. Základom konceptu budú **integrované územné stratégie (IÚS)** vypracované na úrovni samosprávneho kraja (v súlade s čl. 23 návrhu všeobecného nariadenia). IÚS predstavuje multisektorový plánovací a vykonávací dokument, ktorého úlohou je **komplexné riešenie potrieb rozvoja kraja, prostredníctvom opatrení financovaných z fondov EÚ**.

Gestorom prípravy IÚS bude VÚC v širokom partnerstve so zástupcami miestnej územnej samosprávy a kľúčovými sociálno-ekonomickými partnermi. IÚS bude zohľadňovať rozvojové vnútroregionálne rozdiely, ktoré existujú medzi subregiónmi v rámci VÚC. **Základom IÚS budú rozvojové priority identifikované v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja VÚC (PHSR)**. Prepojenie IÚS s PHSR VÚC zabezpečí konzistenciu integrovanej rozvojovej stratégie VÚC a doplnkovosť zdrojov EŠIF a iných zdrojov pre rozvoj VÚC. IÚS zároveň musí byť v súlade s národnými strategickými a koncepcnými dokumentami a nariadeniami EÚ. V súlade s článkom 22 návrhu všeobecného nariadenia bude integrovaný územný rozvoj realizovaný prostredníctvom tzv. **integrovaných územných investícií**.

Súčasťou IÚS bude **zásobník projektových zámerov**, ktoré budú na území samosprávneho kraja podporené. Za účelom podpory synergického a komplexného rozvoja územia budú IÚS vypracované **pre všetkých 5 cieľov politiky súdržnosti** a bude vytvorený priestor pre **multifondové financovanie projektov**.

Udržateľný mestský rozvoj

Súčasťou IÚS bude aj časť týkajúca sa **udržateľného mestského rozvoja (UMR)**. Pre oblasť UMR bude vyčlenená samostatná alokácia z EFRR, ktorá v zmysle návrhu nariadenia pre EFRR a KF musí byť na úrovni min. 6 % regionálnej alokácie EFRR. IÚS bude zároveň disponovať **samostatným zásobníkom projektových zámerov pre UMR**. Opatrenia v rámci UMR budú v BSK realizované na území hl. mesta SR Bratislavy a to v rozsahu jeho kompetencií vyplývajúcich zo štatútu mesta Bratislavy. Mesto Bratislava v spolupráci

s partnermi v území bude plniť úlohu gestora prípravy časti IÚS týkajúcej sa UMR a zásobníka projektov pre UMR. Mesto Bratislava bude mať v procese tvorby a implementácie UMR dominantné postavenie a bude disponovať právom veta vo veciach týkajúcich sa UMR.

Rada partnerstva

Významnú úlohu v tomto procese bude zohrávať **Rada partnerstva**, ktorej postavenie bude oproti súčasnému programovému obdobiu posilnené. Rada partnerstva predstavuje **regionálnu platformu územnej spolupráce** sociálno-ekonomických partnerov na príprave, spracovaní, realizácii, monitorovaní a hodnotení IÚS vrátane zásobníka projektových zámerov počas celého programového obdobia 2021-2027. Radu partnerstva tvoria reprezentatívne orgány verejnej správy, sociálno-ekonomickí partneri a subjekty zastupujúce občiansku spoločnosť na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Pôsobnosť Rady partnerstva bude jasne definovaná v **štatúte Rady partnerstva**.

Štruktúra Rady partnerstva:

Ďalšie kroky:

Na národnej úrovni v súčasnosti prebiehajú diskusie so samosprávnymi krajinami o finálnej podobe nového územného konceptu a metodike pre integrované územné investície vrátane spôsobu implementácie UMR. BSK v spolupráci s mestom Bratislava momentálne finalizuje návrh štatútu Rady partnerstva, ktorý bude následne schválený zo strany CKO. IÚS BSK bude vypracovaná do konca roka 2020. Na národnej úrovni prebieha finalizácia návrhu Partnerskej dohody a začne sa príprava Operačného programu Slovensko.

Na európskej úrovni sa začnú politické diskusie o revidovanom návrhu VFR, ktorý bol zo strany EK predstavený 27.5.2020. V priebehu júna bude predstavený revidovaný návrh nariadení pre politiku súdržnosti. Cieľom bude dosiahnuť politickú zhodu na úrovni Európskej rady do júla 2020. VFR spolu s príslušnou sektorovou politikou má byť schválený na jeseň 2020 a konečný súhlas zo strany Európskeho parlamentu bude udelený v decembri 2020, aby sa od januára 2021 mohlo začať s implementáciou.

Inštitút regionálnej politiky Bratislavského kraja

Jednou z priorít BSK pre budúce programové obdobie je **posilnenie analyticko-strategických kapacít na regionálnej úrovni**. BSK vytvoril **Inštitút regionálnej politiky Bratislavského kraja**, ktorý začal fungovať od 1.5.2020. Inštitút má ambíciu byť centrom nových nápadov a prístupov, **zabezpečiť dáta pre správne rozhodovanie politikov pre rozvoj priorít programového vyhlásenia BSK**. Vďaka Inštitútu sa vytvoria vhodné podmienky na rozvoj jednotlivých sektorových politík a ich efektívne a hospodárne zavádzanie do praxe v súlade s princípom „**hodnoty za peniaze**“ a umožní sa **cielenejšie nastavenie čerpania eurofondov po roku 2020+**.

Úlohou inštitútu je **získavať, zhromažďovať a vyhodnocovať dáta a hľadať čo najlepšie riešenia pre kraj**. Medzi kľúčové aktivity Inštitútu patrí predovšetkým implementácia princípov „smart“ politik v regiónoch s cieľom zlepšiť život obyvateľov. Inštitút bude koordinovať prípravu strategických dokument kraja, ktoré **zacielia opatrenia na 5 politických cieľov politiky súdržnosti po roku 2020**.

Kohézna politika po roku 2020

Kohézna politika má päť **politických cieľov**, pričom väčšina finančných prostriedkov bude na základe tematickej koncentrácie smerovaná do prvých dvoch cieľov.

- 1. Inteligentnejšia Európa**
- 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**
- 3. Prepojenejšia Európa**
- 4. Sociálnejšia Európa**
- 5. Európa bližšie k občanom**

V prípade SR má byť 45 % EFRR zameraných na politický cieľ 1. Inteligentnejšia Európa a 30 % na cieľ 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa. BSK sa v spolupráci s národnou úrovňou podarilo do návrhu nariadení presadiť, **aby udržateľná mestská mobilita bola vykazovaná v rámci cieľa 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**. Tým si BSK otvára možnosť prístupu k väčšiemu balíku financií a zároveň pomôže naplňať tematickú koncentráciu, ktorá je vykazovaná na národnej úrovni.

Priority BSK v rámci politického cieľa 1. Inteligentnejšia Európa

- Vytvorenie a dobudovanie siete výskumných centier, technologických centier, inovačných centier a vedeckých parkov a podpora ich aktivít
- Vytvorenie centier pre podporu MSP a zlepšenie spolupráce a výmeny informácií medzi národnou, miestnou, regionálnou, akademickou a podnikateľskou úrovňou a podpora investovania podnikov do výskumu a inovácií
- Podpora internacionalizácie malých a stredných podnikov s cieľom využiť nové obchodné príležitosti týkajúce sa prechodu na digitalizáciu, uhlíkovú neutralitu, efektívne využívanie zdrojov a obehové hospodárstvo
- Smart cities & regions: Podpora oblasti „big data“; Elektronizácia verejných služieb v samospráve; Inteligentný manažment integrovaného dopravného systému
- Podpora duálneho vzdelávania, príprava Centier odborného vzdelávania a prípravy so zavedením SMART prvkov
- Rekonštrukcia gymnázií a priemyselných škôl so zavádzaním SMART prvkov

Priority BSK v rámci politického cieľa 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

- Výstavba a modernizácia verejnej kanalizácie, čističiek odpadových vôd a verejných vodovodov
- Ochrana podzemných a povrchových vôd, sanácia environmentálnych záťaží
- Podpora mitigačných a adaptačných opatrení na zmenu klímy
- Odpadové hospodárstvo - predchádzanie vzniku odpadov, zvýšenie zhodnocovania odpadov, zvýšenie recyklácie a separácie, podpora prechodu na obehové hospodárstvo
- Zníženie energetickej náročnosti budov a verejného osvetlenia
- Podpora environmentálnej výchovy a vzdelávania
- Udržateľná mestská mobilita - Podpora a rozširovanie systému integrovanej dopravy
- Udržateľná mestská mobilita - Investície do električkovej dopravy
- Budovanie cyklodopravných prepojení

Priority BSK v rámci politického cieľa 3. Prepojenejšia Európa

- Udržateľná mobilita - Investície do železničnej dopravy
- Modernizácia a rozvoj cestnej dopravnej infraštruktúry (dialnice, cesty I., II. a III. triedy)

Priority BSK v rámci politického cieľa 4. Sociálnejšia Európa

- Rozširovanie kapacít materských a základných škôl a im príslušnej infraštruktúry so zavedením SMART prvkov
- Podpora prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú (proces deinštitucionalizácie zariadení), podpora a rozvoj nových a existujúcich sociálnych služieb na komunitnej úrovni a podpora rozvoja služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku
- Podpora aktívneho starnutia (podpora pohybových aktivít, mentálneho zdravia, a počítačovej gramotnosti seniorov)
- Riešenie otázky chudoby a sociálneho vylúčenia, zvyšovanie kapacít základných služieb pre ľudí bez domova a marginalizovaných rómskych komunít
- Zlepšovanie dostupnosti zdravotnej starostlivosti v regiónoch

Priority BSK v rámci politického cieľa 5. Európa bližšie k občanom

- Opatrenia podporujúce kultúrno-kreatívny priemysel
- Vytváranie analyticko-strategických kapacít